

Marihuana Marsjen 2003: Trondheim

Appell ved Jan Bojer Vindheim

3. mai 2003

Plakatene for dagens marsj bærer bilde av en forbudt plante. Det er forbudt å dyrke den i Norge, og mange har tilmed krevd at det skulle bli forbudt å gjengi bilder av hampeplantens karakteristiske blader.

Men slik har det ikke alltid vært.

Hamp har vært dyrket i Norge i minst tusen år. Vikingene trengte hampetau for å legge ut på sine lange sjøreiser. Seilskutene var i hundrevis av år avhengige av hamp til tau og seil, og de dansk-norske kongene påla – liksom herskerne i andre land – sine bønder å dyrke hamp. I forrige århundre krevde norske hvalskyttere å få håndspunne hampeliner til sine dødbringende granater.

Museer og forskere som vil presentere denne lange og fargerike historien må dessverre klare seg uten norske hampeplanter. Det er nemlig fortsatt totalforbud mot å dyrke hamp i Norge, til tross for at bønder i våre naboland Sverige, Danmark og Finland får subsidier fra EU for å dyrke hamp, så lenge de bruker godkjente varianter som ikke kan brukes til framstilling av hasj eller marihuana.

Landbruksdepartementet har utarbeidet retningslinjer for norsk hampedyrking, men politikerne tør ikke sette dem i kraft. Det kunne nemlig gi feil signal.

Lovlig dyrking av industrihamp i Norge kunne for eksempel gi et signal om at det er mulig å redusere den globale bomullsproduksjonen, som krever 20 % av verdens totale forbruk av giftige sprøytemidler og forbruker usannsynlige mengder vann.

Lovlig dyrking av industrihamp i Norge kunne også gi et signal om at norsk sjølforsyning kan økes, og gi norsk jordbruk et nytt bidrag til å overleve i en tøff verden.

Hampens fiender sender andre signaler. De gjør det klart at forbudspolitikken er viktigere enn sjuke mennesker. Det er nemlig strengt forbudt å bruke hampebasert medisin, som kunne hjulpet mennesker med multipel sklerose, folk som gjennomgår kjemoterapi mot kreft og mange andre.

I ethvert apotek eller sjukehus brukes morfin, kokain, amfetamin og andre medisiner som sammen med cannabis karakteriseres som narkotika. Men cannabismedisiner aksepteres ikke. Virkningene er ikke dokumentert får vi vite.

Nå er faktisk de smertedempende virkningene av cannabis godt dokumentert, men argumentasjonen er i alle fall interessant. Dersom den skulle tas på alvor var det mange preparater som måtte ryddes ut av apotek-hyllene. «Dagsavisen» skriver 16. april i år at bare en av tre medisinske behandlingsmetoder har dokumentert effekt, og nevner en hjertemedisin som ble fjernet fra markedet da det viste seg at den drepte fler enn den reddet – minst 50 00 mennesker bare i USA. Forbudet mot cannabismedisin er derfor nok et utslag av irrasjonell frykt for hampen – eller hasjplanten som den for sikkerhets skyld kalles av journalister og politikere.

Nå er det riktig og viktig at samfunnet arbeider for å redusere de personlige og sosiale skadevirkningene av rus, men det er lite som tyder på at kriminalisering av brukerne er en fornuftig framgangsmåte.

En undersøkelse Dagsavisen offentliggjorde for noen måneder siden viste at 30 % av den norske befolkning har personlig erfaring med hasj eller marihuana. I dette antallet inngår mange framtrepende medlemmer av norsk offentlighet, som Jens Stoltenberg og Ari Behn, for ikke å nevne tidligere leder for narkotikapolitiet Christine Fossen. Disse har vært så heldige å unngå straffeforfølgelse for sin rusbruk. Ingen av dem vil vel på alvor hevde at de ønsker de hadde blitt pågrepet av politiet mens de brøt loven.

Straffelovkommisjonen leverte tidligere i år en innstilling der den anbefalte at bruk og besittelse av illegale rusmidler ikke skulle medføre straffeforfølgelse. I en begrunnelse peker kommisjonsmedlemmet Ragnar Hauge på at mange av de som sterkest går inn for å opprettholde kriminaliseringen av narkotikabruk, samtidig har store motforestil-

linger mot å praktisere forbudet. Få kan se misbrukerne på Plata i Oslo med annet enn medynk. Det er på denne bakgrunnen satt igang en rekke tiltak som forutsetter at loven ikke praktiseres, blant annet utdeling av sprøyter, og det er kommet opp forslag om såvel sprøyterom som utdeling av gratis heroin.

Når fornuftige mennesker vil gjennomføre slike tiltak, som i praksis innebærer avkriminalisering av heroin, og samtidig avviser forslag om å avkriminalisere bruk av marihuana og hasjisj – justisminister Dørum mener for eksempel at politiet ikke må jage «slitne narkomane», men derimot må håndheve cannabisforbudet strengt – må tanken være at cannabispreparatene rett og slett ikke er farlige nok til å fortjene avkriminalisering.

Hamperusmidlene faller altså mellom to stoler, siden de heller ikke er vanlige nok til å fortjene en slik lovregulering som de dødelige nytelsesmidlene alkohol og tobakk har fått.

Grunnlaget for denne ulogiske og ugjennomførbare narkotikapolitikken finner vi i en FN-avtale fra 1961, den såkalte «single convention». Mange land som ønsker å gjennomføre en annen politikk overfor cannabis og de øvrige forbudte rusmidlene, slik som Canada, New Zealand, Sveits, Belgia, Nederland, Tyskland osv. har måttet liste seg rundt denne traktatens kategoriske forbud. Først gjennom å endre «single convention» vil det bli mulig for det enkelte land å utforme en narkotikapolitikk tilpasset sine sosiale og kulturelle forhold. Det er nedslående, men ikke overraskende, at sosialminister Ingjerd Schou under en nylig avholdt konferanse i Geneve om nettopp «single convention», forkynte fra sin skyttergrav at ingen endringer i dagens – etter hennes syn – svært vellykkede politikk kunne komme på tale.

Det er ikke aktuell politikk å gå inn for å legalisere hasjisj og marihuana i Norge, hverken Miljøpartiet De Grønne eller andre partier går inn for dette, men det må være aktuell politikk å kreve avkriminalisering av brukerne enten de inntar, hasj, heroin eller whisky. Likedan må det være aktuell politikk å arbeide for å få industrihampen tilbake på norske jorder og for at cannabispreparater skal være tilgjengelige for pasienter som trenger dem.